

סיכום החומר לבחינה בנושא בית שני

משקל נושא זה בבחינה: 20 נקודות. יופיעו בנושא בית שני 3 שאלות, מהן יש

לענות על אחת, השאלה הראשונה תכלול קטע מקור

תוכנית הלימודים החדשה בנושא בית שני החל מקיץ תשע"ו

ממדינה חשמונאית עצמאית לכיבוש רומי וחורבן בית-המקדש

א. ציוני דרך עיקריים בבניית המדינה החשמונאית וביסוסה

הכרת שליטי בית חשמונאי והשינויים שחוללו בתחומים השונים - קשיים והישגים. (יהודה המקבי, יונתן, שמעון, יוחנן הורקנוס, אריסטובולוס, אלכסנדר ינאי, שלומציון)

- קושי פוליטי - הצורך של השליטים החשמונאים לתמרן בין הכוחות המדיניים האזוריים.
- קושי כלכלי- מתיחות בין נוכרים ליהודים על רקע כלכלי.
- קושי דמוגרפי
- התייחסות לשליטי המדינה החשמונאית מן הבחינות הבאות:
 1. התרחבות טריטוריאלית (הכרות עם המפה של "יהודה" שכללה את מרבית ארץ ישראל),
 2. גידול דמוגרפי (כולל מדיניות הגירה)
 3. שינויים במעמד המנהיג ובסמכויותיו הפוליטיות והדתיות.
 4. היחס להלניזם.

ב. הכתות הדתיות ועיקרי המחלוקת ביניהן: צדוקים, פרושים, איסיים

כל הקבוצות האמינו בצורך להגשים חזון דתי - תרבותי יהודי אך היו חלוקות על הדרכים להגשמת חזון זה. יש להתייחס לכל אחת משלוש הכתות מן הבחינות הבאות:

1. מקור השם
2. המוצא חברתי של כל כת או השכבה החברתית עליה נשענה.
3. אמונותיה העיקריות של כל כת.
4. היחסים בין כל אחת מהכתות לבין השליטים לבית חשמונאי.

ג. דפוסי השלטון הרומאי בא"י ('מלך חסות' – הורדוס, הנציבים)

- השלטון הרומאי העקיף: דמותו של "מלך החסות" הורדוס

1. מדוע העדיפו הרומאים לנקוט במדיניות של שלטון עקיף באמצעות שליטים מקומיים?
2. המאפיינים העיקריים של שלטון הורדוס: נאמנות לרומא ולשליטיה המתחלפים, תמיכה באוכלוסייה ההלניסטית בא"י, חיסול שרידי החשמונאים והאצולה ביהודה, התערבות בסדרי הכהונה והסנהדרין, מפעלי הבנייה המפוארים.

- השלטון הרומאי הישיר: תקופת הנציבים הרומאים.

1. תפקיד הנציב וסמכויותיו
2. מאפייני שלטונם של הנציבים שהובילו לעוינות ליישוב ביהודי והעדפת הלא יהודים בארץ, עול כלכלי כבד, עושי ומעשי שחיתות, פעילות נגד תנועות משיחיות ומורדים.

ד. הסיבות למרד הגדול והעמדות השונות בוויכוח על היציאה למלחמה ברומאים

- הסיבות למרד הגדול: פגיעה בחיי הדת וברגשות הדתיים של היהודים; מתח בין היהודים לנכרים עקב חיזוק מעמד האוכלוסייה הלא יהודית ע"י השלטון הרומאי; מצוקה כלכלית, מעשי העושי של הנציבים, הגברת הקיטוב הכלכלי; תסיסה משיחית והתגברות תופעות משיחיות בין היהודים; התגברות הקנאות הקיצונית ורוח המרד, הופעת קבוצות קיצוניות.

ה. תוצאות המרד וחורבן בית המקדש

- תוצאות המרד: חורבן ירושלים וחורבן בית המקדש- המרכז הדתי, משפטי, מדיני, הרס דמוגרפי - דלדול אוכלוסין, הרס כלכלי, היעלמות מעמדות חברתיים וכתות, אבדן המנהיגות הדתית, שינוי במעמדה של יהודה לאחר החורבן.

ו. מצדה – השלב האחרון במרד נגד הרומאים

- סיפור המאבק במצדה.

פרק חמישי: בין ייאוש לבנייה: מירושלים ליבנה

א. רבן יוחנן בן זכאי והקמת המרכז ביבנה

1. המשבר שנוצר בחברה היהודית עקב חורבן בית המקדש והסכנות שמשקפו לחברה היהודית עקב משבר זה

- אווירת הייאוש והמשבר עקב התבוסה ותקנות הכיבוש שהנהיגו הרומאים
- השלכות אובדן המרכז של הציבור היהודי (השלכות הדתיות והמוסדיות)
- החשש מפני הכחדת הישוב בא"י והעם היהודי.

2. בניית המרכז ביבנה: עיצוב חיים יהודיים ללא מקדש, יצירת גורמים מלכדים חדשים: תקנות חדשות 'זכר לחורבן', בית הכנסת, לימוד התורה והתפילה

כינון החיים הציבוריים ועיצוב מחדש של החיים היהודיים ללא קיומו של המקדש:

- כינון הנשיאות ובית הדין הגדול כמוסדות מרכזיים של העם היהודי
- קביעת מיקומו של בית הכנסת כמקום פולחן במקום בית המקדש.
- קביעת דרכי כפרת עוונות ופולחן כחלופה להקרבת הקורבנות (התפילה, המצוות, התשובה ומעשי החסד, הניתנים לביצוע על ידי כל אדם).
- קביעת הלכה אחידה המחייבת את כולם, העדר זרמים ופלגים מנוגדים ביהדות.
- התקנות העיקריות שתוקנו ביבנה (על ידי ריב"ז ורבן גמליאל) ועיצבו מחדש את החיים היהודיים ('זכר למקדש', 'זכר לחורבן'). יש לבחור 3 דוגמאות ולהסביר – במה היו שונות מהנהוג בבית המקדש טרם החורבן, ומה תרומתן לעיצוב מחדש של החיים היהודיים.

ג. מרד בר כוכבא (3 שיעורים)

1. ההסברים השונים למרד בר כוכבא
2. היקף המרד, האירועים העיקריים בו, תוצאות המרד והשפעותיו
3. דמותו של בר כוכבא כפי שעולה מהמקורות

עד כאן תוכנית הלימודים בנושא בית שני. בהמשך, סיכום החומר לבחינה

סיכום החומר לבחינה

ממדינה חשמונאית לחורבן המקדש ו"עם הספר"

ציוני דרך עיקריים בבניית המדינה החשמונאית וביסוסה:

רקע: בעקבות גזרות הדת של אנטיוכוס היווני-סלווקי פרץ מרד בהנהגת בית חשמונאי. פרוץ המרד במודיעין היה בשנת 167 לפסה"נ עד כיבוש ארץ ישראל על ידי הרומאים (בשנת 63 לפנה"ס). כמאה שנים הנהיגו בני משפחת חשמונאי את העם ופעלו לחיזוק ממלכתם כמדינה יהודית - עצמאית.

מטרות בית חשמונאי :

- א. דתית- ביטול גזרות הדת של אנטיוכוס, צמצום השפעת ההלניזם וטיהור בית המקדש .
- ב. לאומית- עצמאות ליהודה (הקמת מדינה יהודית- עצמאית, שלטון יהודי, יחסי-חוץ, הטבעת מטבעות...).
- ג. החזרת שטחים שהיו בעבר שייכים למדינה היהודית וכיבוש שטחים נוספים להתרחבות .

הפעילות בבית חשמונאי לפי תחומים:

א. התרחבות טריטוריאלית : בימי יהודה המקבי ויונתן אחיו שלטו היהודים בשטח מצומצם סביב לירושלים תחת שלטון הסלווקי (הלני-יווני) . לקראת סוף שלטון בית חשמונאי (בימי המלך אלכסנדר ינאי) מדובר על מדינה ריבונית=עצמאית שהשתרעה מאדום בדרום עד לגליל והגולן בצפון, מהים התיכון כולל כמעט כל ערי החוף ועד לעבר הירדן. שם המדינה נשאר "יהודה", אך היא כללה את מרבית א"י.

ב. גידול דמוגרפי : במהלך התבססות המדינה החשמונאית נכבשו שטחים שכללו נוכרים. החשמונאים שאפו לשמור על רוב יהודי במדינה היהודית ולכן הם נלחמים ביישובי הנוכרים ואת חלקם גירשו והרסו את מקדשיהם (לשומרונים), אך מתקופת יוחנן הורקנוס מתווספת מדיניות של גיור (לדוגמא האדומים), לעמים שהביעו הסכמתם להצטרף לעם היהודי.

ג. תחום מדיני/פוליטי/בינלאומי : יהודה המקבי הבין את החשיבות בגיוס בני ברית ולכן כרת ברית הגנה בין יהודה לרומא. בימי יונתן ושמעון, חודשה הברית עם רומא, והם אף כרתו ברית עם ספרטה. גם יוחנן הורקנוס חידש את הברית עם רומא, ומצריים (גם בזכות היהודים שישבו באלכסנדריה) וכן עם גורמי חוץ נוספים שהיו מעוניינים להחליש את הממלכה הסלווקית (אדומים ונבטים). אמנם היה קושי רב לתמרן בין הכוחות המדיניים באיזור אך המטרה הייתה לנצל את אי היציבות של הממלכה הסלווקית, לחזק בריתות נגדה ולהביא להרחבת השטח של

המדינה החשמונאית. אלכסנדר ינאי כרת ברית עם הפרתים (אויביה של רומא) ולא חידש את הברית עם רומא.

ד. השפעה/היחס להלניזם: אחד הגורמים לפרוץ מרד החשמונאים היה המאבק בהשפעת ההלניזם והמתיוונים. אבל השליטים החשמונאים אימצו חלק מדפוסי תרבות הלניסטית-לדוגמא: הם הוסיפו לשמם העברי שם יווני (יהודה-אריסטובולוס, יוחנן-הורקנוס, אלכסנדר-ינאי, שלומציון-אלכסנדרה), טבעו מטבעות עם שמם ותוארם ביוונית, ("המלך אלכסנדר"), מינו עצמם ל"מלך" עם סמכויות נרחבות (יהודה אריסטובולוס, אלכסנדר ינאי). והקימו צבא עם חיילים שכירים (ולא צבא מתנדבים- עממי של העם), בשלב המאוחר היו חלקם נוכרים.

ה. תחום שלטוני/שינויים במעמד המנהיג: בימי המרד, יהודה המכבי היה מפקד צבא וזהו. יונתן אחיו, מונה על ידי הסלווקים לכוהן גדול (על אף שלא היה ממשפחת צדוק) ולמושל יהודה. אסיפת העם מינתה את שמעון למנהיג מדיני-**נשיא**, מנהיג דתי (**כוהן גדול**) ו**מנהיג צבאי** (מפקד הצבא). הראשון שהכתיר עצמו ל**מלך** בנוסף על כוהן גדול היה יהודה אריסטובולוס וכך עשה אחיו אלכסנדר ינאי אחריו. גם שלומציון כיהנה כמלכה.

הכיתות הדתיות ועיקרי המחלוקת ביניהן : (עמ' 68-69)

רקע: בתקופת החשמונאים התגבשו בחברה היהודית שלוש כיתות- הפרושים, הצדוקים והאיסיים. לכול כת/קבוצה הייתה השקפה/פילוסופיה בנוגע לדת, לחוק ולבעיות החברתיות והכלכליות של העם.

ההבדלים בין הצדוקים הפרושים והאיסיים בסוגיות חברתיות/מדיניות

<u>איסיים</u>	<u>פרושים</u>	<u>צדוקים</u>	
מתנגדים לחלוטין למשפ' חשמונאי ולקיומה של המדינה היהודית.	התנגדו ללגיטימיות של שלטון בלעדי של בית חשמונאי (למלוכה וכהונה בידי החשמונאים) ודרשו מהם לוותר על הכהונה הגדולה, התנגדו למדיניות הכיבושים של בית חשמונאי, למגמות ההתייוונות שלהם ולשלטון היחיד שלהם.	תמכו במשפ' חשמונאי ובמדיניות הכיבושים שלה. לקחו חלק פעיל בהנהגת העם והחזיקו בעמדות מפתח, למרות שהתאכזבו שמישרת הכהן הגדול לא הוחזרה לבית משפ' צדוק.	יחס לשלטון החשמונאים
היו חלק קטן מקבוצת החסידים שפרשו מן הפרושים והציבור כולו. ישבו במדבר יהודה וחיו בצניעות. מיעטו לדבר, עבדו מחצית מהיום ונהגו לאכול יחד. הקפידו על משפט, צדק ומוסר.	רוב העם, באו מכל שכבות העם ואפילו גרים (נוכרים שהתגיירו) נמנו ביניהם. התמסרו לענייני הציבור והנהיגו אותו ברוח התורה שבכתב והתורה שבעל-פה. המשותף לכולם – עיסוק בלימוד התורה ובקיאות בתורה.	האצולה החשמונאית, אנשי צבא ואנשי הנהגה בעלי ממון וייחוס, כללו בתי כהונה מכובדים.	מוצא חברתי
עבדו קשה, קיימו אורח חיים מצומצם וסגפני והסתפקו במועט.	באו מכל קצוות העם ולכן היו בעלי מעמד כלכלי מגוון.	כפי שכבר צוין, היו בעלי ממון וייחוס רב.	מבחינה כלכלית

ההבדלים/מחלוקות בין הצדוקים הפרושים והאיסיים בסוגיות דתיות/הלכתיות/אמונתיות העיקריות של כל

כת

<u>איסיים</u>	<u>פרושים</u>	<u>צדוקים</u>	
<u>התורה מחייבת- לא מכירים</u> <u>בחשיבותה של מדינה</u> עצמאית מעשי ידי אדם.	שאפו ליצור חברה המבוססת על <u>עקרונות ההלכה=התורה וקיום</u> <u>מצוות התורה.</u>	רק התורה שבכתב מחייבת. הדרך היחידה לעבוד את אלוהים והקדושה היא רק למעמד הכהונה ובאמצעות <u>הקרבת</u> <u>קורבנות.</u>	מעמד התורה (תורה שבכתב)
לאיסיים תקנות ייחודיות משלהם, לוח שנה משלהם ולמעשה נבדלו מן היהודים האחרים באורחות חייהם ובחוקי הטהרה. לא האמינו בתורה שבע"פ. <u>נמנעו</u> <u>מהקרבת קורבנות במקדש.</u> לדעתם הכוהנים בתקופתם היו טמאים	<u>קידשו את התורה שבעל-פה.</u> האמנו שהתורה בתהליך של התפתחות. האמינו שהתורה שבכתב והתורה שבעל-פה מחייבות באותה מידה. רק באמצעות לימוד תורה, תפילה וקיום מצוות כל אדם יכול להגיע לדרגה של קדושה.	<u>דחו את התורה שבעל-פה</u> וקבלו רק את התורה שבכתב. התורה היא הסמכות העליונה ויש לקיימה כפשוטה, מה שכתוב בה. לא האמינו בתוספות והפרשנויות	התורה שבעל פה (פרשנויות ותוספות)
לאדם אין בחירה חופשית- <u>הכול בידי שמיים.</u>	הפרושים האמינו שהגורל קבוע אך הרשות נתונה. בחירה חופשית של האדם בין טוב לרע, לקבוע את דרכו, להחליט על מעשיו, ובכך להשפיע במידה מסוימת על גורלו. כל דבר הקורה בעולם הוא רצונו של האל ונגזר על האדם מראש.	מאמינים שאדם יכול לכוון את גורלו ולבחור בין טוב לרע – יש בחירה חופשית. <u>הכול בידי</u> <u>האדם.</u> ולא בידי שמיים.	האמונה בגורל/הגזרה הקדומה/שאלת ההשגחה העליונה
<u>מאמינים בתחיית המתים</u> <u>ובשכר ועונש בעולם הבא.</u>	<u>האמינו בתחיית המתים ובשכר</u> <u>ועונש בעולם הבא.</u> האמינו בהישארות הנפש, בעולם הבא. העולם הזה הוא פרוזדור לעולם הבא. כדי להגיע לגן עדן יש לנהוג בחסידות מרובה.	לא מאמינים בחיי העולם הבא. <u>טענו כי אין עולם הבא.</u>	השארות הנפש/תחיית המתים/העולם הבא/שכר ועונש
	<u>פירשו דין תורה לקולה (לא</u> <u>בקיצוניות) (לא "עין תחת עין").</u>	<u>פירשו דין תורה כפשוטה.</u> <u>נטו לחומרה כולל עונש מוות.</u>	הגישה המשפטית

מלך חסות- שלטון עקיף- הורדוס

בשנת 40 לפסה"נ, הרומאים מינו בא"י את הורדוס, מלך מקומי, יהודי, בחסותם. הורדוס קיבל את מלכותו מדי הקיסר הרומי בשנת - 40 לפני הספירה. תוארו היה "מלך בעל ברית וידיד העם הרומי" – מלך בחסות רומא. תואר זה ניתן לשליט חסות במזרח, שהיו לכאורה עצמאיים במדיניות פנים ולמעשה היו כפופים לרומא, ביצעו את מדיניותה והעבירו לה מיסים.

1. שלטון עקיף- (מלך חסות). בשלב ראשון העדיפו הרומאים להשתמש בנציגי שלטון מהעם הנכבש. סגנון שליטה זה נבע מרצונם של הרומאים **לצמצם הוצאות** וכן **למנוע התנגדות מקומית** למלך זר וזאת באמצעות מלך מקומי **המכיר את תרבות המקום** ונאמן לרומא שמינתה אותו. המלך המקומי ניהל את ענייני הפנים של המדינה (אוטונומיה פנימית), אך בנושאי חוץ וביטחון נדרש לקבל את אישור רומא. "מלך חסות" ונתיניו חויבו לשלם מיסים ולסייע לצבא רומא.

סמכויותיו ומעמדו של "מלך חסות": הורדוס הוגדר - "מלך בעל ברית וידיד העם הרומי".

- "מלך חסות" רשאי להחזיק צבא משלו. הוא נדרש לשמור על הסדר והביטחון באזור שלטונו, למנוע התנגדות ולסייע צבאית לרומאים אם יידרש לכך.
- ניתנה לו אוטונומיה בתוך המדינה בנושאי משפט וכלכלה.
- היה חייב לשלם מיסים לרומאים ולהקריב קורבן לקיסר.
- הוא לא היה רשאי לנהל מדיניות חוץ עצמאית והיה חייב להוכיח נאמנות לשלטון הרומי.

המאפיינים העיקריים של שלטון הורדוס

1. נאמנות לרומא ולשליטיה המתחלפים: הורדוס החליט להשתלב בסדר העולמי החדש. הוא שאף להפוך את ממלכתו לחלק מהקיסרות הרומית, של הקיסר הרומי אוגוסטוס. את מעמדו בעולם הרומאי ביסס הורדוס על יחסים אישיים שהשכיל לבנות עם אוגוסטוס עצמו. את הערצתו לקיסר ביטא, בבניית ערים ומקדשים ובעריכת תחרויות לכבודו. הוא בנה בסבסטיה ובקיסריה מקדשים לכבוד הקיסר וזכה בכינוי "אוהב הקיסר" ו"אוהב הרומאים".
 2. תמיכה באוכלוסייה ההלניסטית בא"י: הורדוס נתן ביטוי לפן התרבותי הלניסטי בממלכתו על ידי חיזוק היסוד הנוכרי בממלכה. הוא בנה ערים הלניסטיות חדשות דוגמת קיסריה. אוכלוסיית ערים אלו הייתה מבוססת על חיילים משוחררים מהצבא הרומאי. גייס חיילים נוכרים לצבא הורדוס.
 3. חיסול שרידי החשמונאים והאצולה ביהודה: הורדוס ביקש לחזק את מעמד השלטון החילוני המדיני ולהחליש את השפעת שלטון הדת והמסורת - הכהן הגדול והסנהדרין. הוא פעל להחלשת כוחה של משפחת החשמונאים (רצח את חמותו, גיסו, אישתו ובניה שהיו ממש' חשמונאי) והתערב בסדרי הכהונה הגדולה והסנהדרין. הסנהדרין - חבר היהודים: בו ישבו בעיקר חכמים (פרושים) שייצגו את רוב העם. הורדוס, התקשה לסבול גוף שלטוני בעל חשיבות בעם מלבדו, הוציא להורג חלק מאנשי הסנהדרין.
 5. מפעלי הבנייה של הורדוס:
- קיסריה: העיר המפורסמת ביותר שבנה הורדוס הייתה-קיסריה. הורדוס הפך אותה מעיר נמל קטנה לעיר גדולה ויפה ונמל בינלאומי. בקיסריה התגוררו גם יהודים, דבר שלא הפריע להורדוס לבנות בעיר:

תיאטרון, היפודרום (מגרש למרוצי סוסים ומרכבות), ומקדש לכבוד אוגוסטוס ורומא, שבו הוצב פסל שיש מפואר של הקיסר הרומאי.

ב. הרודיון: מבצר שבנה הורדוס בשולי מדבר יהודה בשנים 20-23 לפסה"נ. זהו האתר היחיד שהורדוס בנה הנושא את שמו. הרודיון שימש ארמון קיץ, מבצר, מרכז המחוז, ואחוזת קבר. בזמן המרד הגדול התכנסו בהרודיון המורדים והקימו שם בית כנסת ומקוואות.

ג. שיפוץ בית המקדש והרחבת הר הבית: שיפוץ המקדש נחשב לאחד ממפעלי הבנייה הגדולים של הורדוס. הוא הפך את המתחם המקודש לגדול ביותר בעולם העתיק. חכמים כתבו- "מי שלא ראה בניין הורדוס, לא ראה בניין נאה בימיו". עבודת הבנייה נערכה תוך הקפדה על חוקי דת ישראל וככל הנראה בהסכמת הציבור היהודי ומנהיגיו. בנו אותו 10,000 פועלים ואלף כוהנים במשך שנה וחצי שעבדו ללא הפוגה. במשך שנים רבות נוספות נמשכה מלאכת שכלול ופיאור הבית.

מפעלי הבנייה שיזם הורדוס סיפקו עבודה לאלפי פועלים והביאו פריחה כלכלית והגדלת היקף

המסחר בממלכה. באמצעות בנייתו ענה על צרכים אישיים וציבוריים: חיזוק וביצור הארץ (מבצרי המדבר), חיזוק מעמדו בעיני היהודים (בית המקדש, אספקת עבודה), חיזוק מעמד הנוכרים (הערים הנוכריות), חיזוק כלכלת הארץ (קיסריה), חנופה לשלטון הרומאי (מגדלים, מקדשים, שמות הערים).

כמלך יהודי התחשב הורדוס ביהודים וזאת על מנת שלא ימרדו: הקפיד שלא יוצבו בחוצות הערים היהודיות פסלים של אנשים או בעלי חיים. נהג בממלכתו לפי לוח השנה היהודי ולפיו חגגו את החגים. הקפיד על ביצוע עבודת הקורבנות בבית המקדש. התחתן עם מרים החשמונאית כדי להעניק למלוכה את תמיכת העם. שיפץ את בית המקדש והרחיב את הר הבית, עד שנהפך למתחם המקודש הגדול ביותר בעולם העתיק. פיתח חקלאות, הפחית מיסים, שיפר את דרכי המסחר, בנה אמות מים כדי לשפר את איכות החיים של תושבי הממלכה ביניהם גם היהודים.

לסיכום: הורדוס היה מלך בחסות הרומאים והוא ידע זאת וגילה להם נאמנות מוחלטת. יחד עם זאת הוא הבין שאם לא יישמר השקט בממלכתו הוא יודח ועל כן פעל בשלושה מישורים במקביל: חיזוק היחסים והקשרים עם רומא ופגיעה בכל מי שהביע התנגדות לה, תמיכה באוכלוסייה הנוכרית בארץ ישראל, וחיזוק הקשר עם היהודים באמצעות הורדת מיסים, אספקת עבודה ושיפוץ בית המקדש.

שלטון הנציבים (שלטון ישיר) והפיכת יהודה לפרובינציה רומית

רקע: לאחר מותו של הורדוס חולקה ממלכתו בין בניו. ארכילאוס בנו של הורדוס שלט ביהודה כ-10 שנים עד שהודח ע"י הקיסר אוגוסטוס בשל יחסו האכזר. עם הדחתו שינתה רומא את המעמד הפוליטי והמשפטי של יהודה. לא עוד שלטון חסות עקיף אלא שלטון ישיר של נציב נוכרי.

יהודה הפכה לפרובינקיה = אזור בשליטה רומית מחוץ לאיטליה שבראשה נציב שמינה הקיסר.

סמכויות הנציב:

1. אחריות על הסדר הציבורי והביטחון - באמצעות חיילים שגויסו מהאוכלוסייה ההלניסטית בקיסריה וסבסטיה בשומרון ונדעו בשנאתם ליהודים.
2. גביית מיסים - עמד בראש המערכת המנהלית של הפרובינציה.
3. סמכות שיפוטית - הכרעות בדיני נפשות. לסנהדרין נותרו סמכויות שיפוט בתחומים אחרים. ניתן היה להתלונן על הנציב בימיו או לאחר שסיים את שלטונו.
4. סמכויות דתיות - בסמכותו מינוי כוהנים גדולים או הדחתם, בידיו הופקדו בגדי הכהן הגדול והם נמסרו להם רק בחגים. הכהן הגדול הוסיף להיות נציג העם בפני השלטונות.

מאפייני שלטון הנציבים:

1. עוינות ליישוב היהודי: כל הנציבים הרומאיים היו הלניסטיים. הם לא היו העילית של הפקידות הרומאית אלא אנשים בינוניים. רובם גילו ניכור, זלזול ועוינות ליהודים ולדת היהודית.
2. עול כלכלי, עושק ומעשי שחיתות – הנציבים רצו להרוויח מכהונתם ועל כן גבו מיסים כבדים מיד עם עלותם לשלטון. לעיתים שדדו מבית המקדש ועוררו בכך זעם רב. בשל העושק והעוני התרבו המורדים אשר פעלו נגד השלטון הרומי ועם הוצאתם להורג גברה השנאה לרומא ולנציביה
3. פעילות נגד תנועות משיחיות ומורדים – כל מי שערער על הסדר או סיכן את השקט באזור, נרצח יוחנן המטביל, ישו, שומרונים – כולם נחשבו אויבים של הנציב וסכנה לשלטונו בשל נטייתם לערער את הסדר הקיים. בשל העושק התרבו המורדים אשר פעלו נגד השלטון הרומי. הוצאתם להורג התסיסה מאוד את העם.

תקופת נציבותו של פונטיוס פילאטוס כדוגמה: בתקופתו חלה הרעה ניכרת ביחסים בין השלטון הרומי ליהודים והתחוללו התנגשויות בין היהודים והנוכרים בארץ-ישראל. פונטיוס פילאטוס היה אכזר, מושחת ורודף בצע. הוא היה הנציב הראשון שהפעיל את חילותיו נגד היהודים והביא, בסופו של דבר, לפרוץ המרד הגדול.

מבין פעולותיו הידועות: הכניס לירושלים צבא עם דגלים ועליהם דיוקן הקיסר הרומי, הטביע מטבעות עליהם סימנים אליליים, השתמש בכספי המקדש לבניית אמת מים לירושלים. הרג יהודים שמחו נגד השימוש בכספי המקדש. שפט את ישו ו"פושעים" נוספים למוות בצליבה על פעילות חתרנית נגד השלטון הרומאי.

המרד הגדול

הקע: המרד הגדול של היהודים ברומאים פרץ ב- 66 לסה"נ בירושלים ובמהלכו נפלה ירושלים וחרב בית המקדש השני, לב העם היהודי, וסופו בהתאבדות על המצדה. המרד ביטא שאיפה לחירות והחזרת הריבונות הלאומית היהודית. המרד ותוצאותיו נחשבים לאחת הטראומות הקשות בתולדותנו.
הסיבות למרד הגדול ברומא:

1. פגיעה בחיי הדת וברגשות הדתיים של היהודים: מאז ראשית הכיבוש פגעו נציגי השלטון הרומי הנציבים, במעמד בית המקדש וברגשות הדתיים של היהודים. הנציב הראשון התחיל את שלטונו בארץ במיפקד אוכלוסין שנוגד את המסורת היהודית. נציבים אחרים לקחו כסף מאוצר המקדש, הכניסו דגלי צבא רומי למקדש ואף חשבו להכניס פסל למקדש.

2 מתח גובר בין היהודים לנוכרים שהועדפו ע"י השלטון הרומאי: מאז הכיבוש הרומי התחזק מעמדם של הנוכרים בא"י. הנציבים העדיפו אותם וחיו איתם. חיזוק לטענה זו ניתן לראות בויכוח שפרץ סביב שאלת מעמדיהודי קיסריה. היהודים טענו שקיסריה נבנתה ע"י מלך יהודי ולכן היא עיר יהודית ואילו הקיסר הכריע וקבע כי היא איננה עיר יהודית. כתוצאה מכך פרצו בה מהומות .

3. מצוקה כלכלית – מעשי העושה של הנציבים והגברת הקיטוב הכלכלי:
שלטון הנציבים אופיין במצוקה כלכלית, מעשי עושה של הנציבים והגברת הקיטוב הכלכלי. הנציבים ראו בתפקידם דרך להתעשרות מהירה ולכן הם הטילו מיסים כבדים על היהודים. המסים הכבידו בעיקר על השכבות הנמוכות ואיכרים רבים התרוששו ואיבדו את הבעלות על אדמותיהם. הם עברו להתגורר בעיר, אבל גם בקרב הפועלים בעיר שררה אבטלה חמורה. עם סיום מפעלי הבנייה של הורדוס, ובעיקר בניית בית המקדש, נותרו בירושלים אלפי פועלים מובטלים. אנשים אלה נענו לקריאות למרד שלוש בהבטחות לצדק חברתי. עשירי היהודים לא יצאו לעזרת אחיהם אלא דרשו מהם את המיסים גם בכוח.

4. תסיסה משיחית והתגברות תופעות משיחיות בין היהודים: תקופות של מצוקה יוצרות ציפייה לגאולה. לכן, התחילו לקום אנשים שהתיימרו להיות מושיעים או נביאים והבטיחו שהגאולה קרובה. בימי פֶּלְטוּס (36-26 לסה"נ) הופיעו ישו ונביא שומרוני נוסף. הנציבים נקטו ביד קשה נגד הנביאים/משיחיים הללו ורצחו אותם מתוך רצון לשמור על השקט ביהודה.

5. התגברות הקנאות הקיצונית ורוח המרד, הופעת קבוצות קיצוניות: קבוצת הסיקריים: תנועה של יהודים קיצוניים שהתנגדו לשלטון הרומאי. אנשי התנועה האמינו שכניעה לרומא ולקיסר היא חטא לה'. זו הייתה תנועה קיצונית ביותר מבין תנועות המרד שהפיצה את עמדותיה. הדבר הגביר את רוח המרד בעם, וככל שגברה המצוקה, כך גברה השפעתם והתחזק כוחם. הסיקריים פעלו גם נגד נכבדים יהודים שנחשדו כמשתפי פעולה עם הרומאים ורצחו גם אותם.

הוויכוח על היציאה למלחמה ברומאים

המתנגדים ליציאה למרד: בקרב המתנגדים עמדו האצולה, הכהונה הגדולה, חלק מעשירי ירושלים, ובני משפחת הורדוס, שהיו נאמנים לשלטון הרומי והתנגדו למרד, וכן הנוכרים בארץ ישראל

המניעים/נימוקים השונים, נגד היציאה למרד ברומא (כפי שמופיעים בנאומו של אגריפס):

1. הנציבים אינם רומא – אין הצדקה למרוד באימפריה הרומאית, בשל נוקשותו של נציב מקומי. התנהגות הנציבים היא לא מדיניות הקיסר הרומי. לכן, יש לפנות לרומא ולדרוש להחליף את הנציב אך לא למרוד בשל כך.

2. חוסר כוח/עוצמה צבאית – אין ליהודים צבא מספיק חזק כדי להילחם ולנצח את הרומאים. אין להם כלי נשק מתאימים ולא בעלי ברית חזקים שיעזרו ואין מספיק כסף לממן את המלחמה. עמים חזקים, בעלי צבאות אדירים נכנעו לרומים, הצבא הרומאי הוא בלתי מנוצח ולכן אין סיכוי שיהודים נצחו. מלחמה ברומא – משולה להתאבדות.

3. אלוהים מסייע לרומאים – בלי עזרת אלוהים הרומאים לא היו שולטים באימפריה כזו גדולה. אלוהים הוא שבחר להפוך את רומא למעצמה ולכן מרד בהם הוא פעולה שה' לא רוצה בו ולא יסייע לנו.

4. האסון והעונש שיהיה בעקבות המלחמה ברומאים – אם ילחמו ברומאים העונש יהיה קשה. כאשר הרומאים ינצחו הם יענישו כדרכם באכזריות רבה. הם יפגעו בבית המקדש, יפגעו בנשים בילדים ובכל היהודים באימפריה.

התומכים ביציאה למרד

יהודים, שחלק מהם כונו סיקריים קראו למרד בשלטון הרומי ונציגיו.

המניעים/נימוקים השונים, בעד היציאה למרד ברומא

1. ניצול חולשת רומא: האימפריה הרומית היתה עסוקה במלחמה נגד מורדים ברחבי האימפריה. היהודים שאבו עידוד מהעובדה שהרומאים הפסידו בקרבות מול הפרתים.

2. תקווה לעזרה: היהודים קיוו כי הפרתים, אויבי הרומאים יבאו לעזרתם במרד נגד רומא.

3. אמונה דתית: רומא היא מלכות רשע. רבים האמינו שאלוהים לא חפץ בהשפלת עמו על ידי הרומאים. התקווה והאמונה הייתה שאלוהים יעזור ליהודים להגן על בית המקדש.

4. חוסר אונים: על רקע הגורמים הכלכליים למרד, יהודי הארץ הרגישו שהם לא יכולים עוד לסבול את השלטון המושחת של הנציבים שעשקו אותם, תמכו בנוכרים ולא הבטיחו להם ביטחון קיומי. המצוקה הכלכלית הקשה, הפערים והניכור המעמדי, העוני והדלות יפתרו רק באמצעות המרד ולכן אחת הפעולות הראשונות של הקנאים הייתה לשרוף את הארכיון ואת כל רשימות חייבי המס.

***** מצדה - מבצר שבנה המלך הורדוס באיזור ים המלח . בזמן המרד הגדול ברחו אליה יהודים מירושלים**

רובם סיקריקים ובראשם מנהיגם יאיר בן אלעזר. ממנה יצאו לגיחות שוד אל יישובים באזור ים המלח . לאחר קרבות נואשים מול הליגיון הרומי על חומות המבצר ושריפת מחסני המזון, אפסה תקוות המורדים להסיר את המצור והם בחרו להתאבד ולא לסיים את חייהם כעבדים. נפילת מצדה סימלה את סוף המרד.

תוצאות המרד הגדול ברומא:

המרד ברומא נמשך כשש שנים. בסופו הפסידו היהודים, חרבה ירושלים ונשרף בית המקדש. אסון דמוגרפי (אוכלוסיה) כבד התרחש בארץ, האוכלוסיה היהודית הדלדלה וקבוצות גדולות נעלמו ביהדות (הנהגת הכוהנים, הצדוקים, איסיים...).

משבר דתי: המשבר שנוצר בחברה היהודית עקב חורבן בית המקדש

* אחרי 600 שנה, **עלה באש בית המקדש ונחרב. יאוש כבד**, כל המצוות הקשורות לבית המקדש לא יכולות להמשיך ולהתקיים. אין מקום להקרבת קורבנות וכפרה על עוונות, ליהודים אין יותר מרכז רוחני (בו ישבו: סנהדרין, חכמים, בית-מדרש...), חברת-אין יותר עליה לרגל ואין מרכז כלכלי ובעיקר דתי. תחושת נטישה של ה' את עמו. אבל, צום, אובדנות...

* כל המשרות ונושאי התפקידים הדתיים בוטלו. רוב האנשים שהחזיקו במשרות אלה נהרגו במרד – בוטלה משרת הכוהן הגדול, פוזרו חברי הסנהדרין, הכוהנים בבית המקדש וכ"ו.

משבר דמוגרפי/ חברתי:

* בין 600,000 למיליון יהודים נהרגו במרד, **כרבע מהאוכלוסיה היהודית בארץ**.

* יהודים רבים נמכרו לעבדות ברומא ואחרים נלקחו לשמש לטרף במשחקי התגוששות ברומא.

* קבוצות שלמות נכחדו במרד: נהרגו רבים מהכוהנים, האצולה-צדוקים, ורבים מהחכמים.

משבר כלכלי:

* הרומאים חרמו קרקעות ליהודים. בכל מקום שמרד נלקחו אדמות היהודים ונשרפו או הועברו לנוכרים. כתוצאה מכך, ובעיקר בסביבות ירושלים, איכרים יהודים הפכו לשכירים באדמות שהיו שלהם.

* הרומאים הטילו מיסים רבים (מס גולגולת, מס אדמה...) ומס מיוחד על היהודים בארץ ובתפוצות – **מס היהודים** - לטובת מקדש יופיטר והיה למס המשפיל ביותר לכל יהודי האימפריה הרומאית.

* היהודים נדרשו לעבודות כפיה שהטיל השלטון על מנת לתקן את התשתית שנפגעה במלחמה.

האסון הגדול של חורבן בית המקדש והחשש של היהודים:

- **המרכז הדתי-פולחני והחברתי נחרב.** לב לבו של העם היהודי חרב. כיצד ממשיכים לקיים את המסורת ללא בית מקדש שסביבו התקיימה הדת, הקרבת הקורבנות, בקשת מחילה, שלושת הרגלים (פסח שבועות וסוכות) ושאר חגים? מה יהיה על העם היהודי? אין יותר מקום שמאחד אותנו.
- **תחושת אובדן - ה' נטש אותנו.** ה' לא עמד מאחורי העם בשעתו הקשה ולא שמר על ביתו - בית המקדש, בית תפילה והקרבת קורבנות.
- **ההנהגה -** כל ההנהגה היהודית המסורתית התפזרה או נהרגה. עולה השאלה הקשה מי יחליף אותה ויגבש את העם? מי ימלא את מקום המוסדות שנהרסו (סנהדרין, בית-דין, בית-מדרש ללימוד והסמכת רבנים)?
- יישובי היהודים בגליל ובאזור ירושלים נכחדו. **האם המיעוט שנשאר יוכל לשרוד** ללא מרכז?

כינון החיים הציבוריים ועיצוב מחדש של חיי היהודים ללא בית המקדש (התמודדות עם המצב החדש)

מוסדות: כינון נשיאות ובית דין גדול כמוסדות מרכזיים

לפני החורבן - הסנהדרין (שהורכבה מ-70 חכמים) היתה הסמכות המחוקקת והשופטת. היא ישבה בירושלים, במתחם בית המקדש ושמשה כמוסד מחוקק עליון ותיקנה תקנות בענייני דת ופולחן. לאחר החורבן - הקמת **בית דין - ביבנה**. בית הדין ביבנה ירש חלק מתפקידי הסנהדרין.

- הקמת **בית מדרש - ללימוד תורה והסמכת רבנים** ובית דין (לשפיטה), שעסק בדיני הלכה יהודית. חשיבותו של בית המדרש הייתה בכך שהוא ייצר המשכיות בדור החכמים גם לאחר החורבן.

❖ קביעת מיקומו של בית כנסת כמקום פולחן במקום בית המדרש

לפני החורבן - בתי כנסת היו עוד בתקופת בית המקדש אך הם היו מעטים. בביה"כ התכנס הציבור לקריאה בתורה, לשמיעת דרשות, ללימודים, דיונים ותפילה -

לאחר החורבן -

הוקמו עשרות בתי כנסת כמרכז חלופי, ובביה"כ נעשתה עבודת האל ע"י הציבור, כך בא לידי ביטוי הרעיון כי עבודת האל יכולה להתקיים בכל מקום ובכל זמן ע"י כל אדם ולא רק ע"י הקרבת קורבנות. ביה"כ תפס את מקומו של המקדש כמקום פולחן. החכמים פיתחו את לימוד התורה, מדרשים ומסורות שחיזקו את היחיד ואת הכלל וטיפחו את הפולחן גם ללא מקדש.

- כפרת עוונות ותפילה כחלופה להקרבת קורבנות

לפני החורבן - עבודת האל ובקשת כפרה נעשתה רק ע"י הקרבת הקורבנות.

לאחר חורבן :

כפרת עוונות - ריב"ז הפך את התפילה, **גמילות החסדים והצדקה** לכפרת עוונות ("חסד חפצתי ולא זבח") ובכך הפך את גמילות החסדים והצדקה לחלק מרכזי.

- רבן גמליאל כפה אחדות ואחידות בתפילה של היחיד, כתחליף לעבודת הקורבנות שהתנהלה 3 פעמים ביום, במקדש. נקבעה תפילת 18 - **תפילה מחייבת שכל יהודי צריך להתפלל 3 פעמים ביום**, שחרית, מנחה וערבית. (רבן גמליאל הוסיף ל- 18 הברכות את הברכה ה- 19, "ברכת המינים" שהיא למעשה קללה למי שנטש את היהדות.)
- קביעת תקנות ההלכתיות לזכר המקדש: התאמת המצוות שהיו קשורות בבית המקדש לחיים ללא מקדש וקביעת תקנות ומנהגים ל"זכר המקדש".

התקנות:

- ברכת הכוהנים - ריב"ז קבע שבשבת תתבצע ברכת כוהנים בכל בית כנסת, שבה הכוהנים עולים לדוכן ללא נעליים ומברכים את הקהל. תקנה זו נקבעה כדי לשמר את מעמד הכוהנים, שהתערער לאחר חורבן המקדש ולזכר ברכת הכוהנים, שהתבצעה בבית המקדש בשבת.
 - יום הכיפורים - במקום הקרבת קורבנות הדגש יושם על תפילה ובקשת כפרה על החטאים, יום צום ותפילה. מאחר ואין כהן גדול שנכנס לבקש מחילה בשם העם. הבקשה היא של כל יחיד.
 - נטילת לולב - במקום הנוהג להסתובב סביב המקדש עם לולב, נקבע כי בסוכות ייטול יהודי את הלולב שלו לכל מקום שילך.
- חשיבותו הגדולה של המרכז ביבנה בהיותו פתרון מיידי, מלכד של העם היהודי בשעתו הקשה ביותר. משחרב המקדש החל העם היהודי מתמקד סביב "הספר", ספר התורה. חכמי יבנה השכילו להבין שיש למצוא תחליפים למקדש שאבד ויחד עם זה לשמר את העם היהודי ואת זכרו של המקדש.

מרד בר כוכבא (עמ' 173-186)

רקע: מרד בר כוכבא (132-135 לספירה) הוא אחד האירועים הדרמטיים והמשפיעים בתולדות ישראל, ויש לו ייחודיות משלו בתולדות עמנו. מדובר בתקופה שלאחר חורבן הבית השני (70 לספירה) כאשר המרכז ביבנה משמש כתחליף למקדש.

הסברים שונים לפרוץ מרד בר כוכבא:

1. התנגדות לשלטון הרומי ותסיסה משיחית: לאחר חורבן בית המקדש השני לא חדלה השנאה לשלטון הרומי. בקרב העם קמו קבוצות משיחיות שטענו שלרומא אין זכות לשלוט בארץ, ואסור להיכנע לה. עם הופעת בר-כוכבא, זיהו אותו חלק מהחכמים כמביא הגאולה והשחרור.
2. הגזרה על המילה: הקיסר אדריאנוס, שהיה הלניסט, אסר את הפגיעה בגוף וגזר איסור מילת התינוקות (התרבות ההלניסטית מתנגדת לפגיעה בשלמות גוף האדם), היהודים ראו בכך סכנה חמורה לקיום היהדות.

3. **הפיכת ירושלים לעיר אלילית:** הקיסר אדריאנוס הבטיח ליהודים לשקם את ירושלים והחליט להקים עיר אלילית על חורבותיה של ירושלים ("אליה קפיטולינה"-אליה על שמו של הקיסר איליוס אדריאנוס, הקפיטול-שמה של הגבעה שעליה שכנו האלים הרומיים) .
4. **מצב כלכלי קשה של היהודים בארץ ישראל:** מצבם הכלכלי של היהודים היה קשה: הקשיים אחרי המרד הגדול רק הלכו וגברו. הפקעת הקרקעות ע"י רומאים, עבדות, מיסוי כבד, חובה לספק מזון לחיילים רומאים ועבודות הכפייה הבזויות והקשות - כל אלה עוררו ביהודים תחושת איבה לרומאים ורצון להתנגד להם.

הנהגת המרד/אישיותו של בר כוכבא :

- המאפיין החשוב והמייחד את המרד הוא אישיותו של שמעון בר כוכבא שעמד בראשו: מנהיג סמכותי, כריזמטי, אשר הנהיג את המרד ביד קשה. רוב המנהיגות הדתית תמכה בו.
- שמו- שמעון בן כוסבה. המקור לכינוי בר כוכבא הוא מדברי רבי עקיבא שראה בו כמשיח- הוא ה"כוכב" שבא להאיר ולגאול את העם. בר כוכבא זכה לתמיכה של אלעזר הכהן וחלק גדול מחכמי התקופה שבראשם רבי עקיבא שרבים ראו בו המנהיג הרוחני של המרד.
- לפי המסורת, 24 אלף התלמידים של רבי עקיבא, שלפי המסורת המקובלת מתו ממגפה, היו למעשה לוחמים שנענו לקריאתו של רבי עקיבא והתגייסו לצבא של בר כוכבא ונהרגו בקרבות.
- היקף המרד:** המרד ארך כשלוש שנים וחצי (132-135) הוא התפשט בעיקר בשטחי יהודה, הדרום וים המלח. כנראה שלא כלל אזורים אחרים כמו הגליל. מרכז המרד היה בביתר, מדרום לירושלים.
- האירועים העיקריים במרד:** המרכז המנהלי של המרד היה בהרודיון וההכנות התרכזו בביתר.
1. למרד קדמו הכנות שכללו חפירת מחילות מסתור, אגירת מזון וכלי נשק.
 2. בתחילת המרד הצליחו היהודים לגבור על חיל המצב הרומי הקטן שהיה מוצב בארץ; הם שיחררו את ארץ יהודה, כולל ירושלים, והשתלטו על חלקים ניכרים מארץ ישראל. שמעון בר-כוכבא הכתיר עצמו ל"שמעון נשיא ישראל". הוא הנהיג בתחום שלטונו סדרי חיים יהודיים עצמאיים, הקפיד בשמירת הלכות ואף טבע מטבעות עבריים – סמל לעצמאות מדינית.
 3. זמן קצר לאחר ההצלחה שלחו הרומאים לגיונות רבים לארץ מסוריה, מצרים ואירופה ובהדרגה הצליחו להביס את צבאו של בר-כוכבא – עד לתבוסתו הסופית בקיץ 135.
 4. המרד הסתיים במצור על העיר ביתר, בחורבנה ובמותו של בר כוכבא (לפי התלמוד הבבלי נהרג ביד חכמים לאחר שהתברר כי היה משיח שקר, ואילו לפי התלמוד הירושלמי –נחש הכישוף).

תוצאות המרד והשפעותיו במספר תחומים:

1. **תחום דמוגרפי וכלכלי/הרס וחורבן:** אזורים נרחבים ביהודה חרבו, מספר הקורבנות בנפש היה עצום, רבים נפלו בשבי ונמכרו לעבדות.
- לפני המרד מספר היהודים בארץ ישראל כמיליון וחצי יהודים. לאחר המרד נשארו כ- 700 אלף בלבד כלומר מחצית. רבים נמכרו לעבדות ומחירם היה כמנת אוכל של 100. למראה החורבן התחזקה אווירת

הייאוש ויהודים רבים נטשו את הארץ ועברו לחיות מחוצה לה חשיבותה של ארץ ישראל כמרכז העם היהודי החלה לרדת. היהודים הפכו למיעוט בארץ.

2. תחום דתי/גזרות השמד" והעברת המרכז הרוחני לגליל:

הרומאים גזרו על היהודים גזרות חמורות על קיום הדת היהודית . רבים מחכמי התורה הוצאו להורג ("עשרת הרוגי מלכות"- עשרה חכמים גדולים ביניהם רבי עקיבא שהפרו את הגזרות בגלוי ולא הסכימו לעבור על מצוות התורה והרומאים הוציאו אותם להורג בעינויים קשים).
אדריאנוס אסר על היהודים לקיים את כל מצוות התורה, והטיל עונש מוות על מי שהפר זאת. חיילים רומאים הסתובבו ברחובות ובלשו אחר היהודים. למשל, אסור היה לקיים מצוות הקשורות לחגים ולשבת: נטילת לולב, תקיעה בשופר, הדלקת נר חנוכה, קידוש והבדלה, הדלקת נרות שבת, איסור לקיים ברית מילה, איסור קריאת שמע, קריאה בתורה ועוד.
כמו כן איסור בתחום השיפוט ("סמיכת חכמים"- מינוי לדיינים) והתכנסות בתי דין.
ההנהגה היהודית שנותרה ושכללה את הסנהדרין עברה מיבנה לגליל, ופעלה לחיזוק הקשר עם יהודי התפוצות ולימוד תורה.

3. תחום מדיני/מחיקת הקשר בין העם היהודי לארץ ישראל:

כדי למחוק כל קשר בין העם היהודי לארץ ישראל, הרומאים שינו את שמה של הארץ מיהודה ל "סוריה פלשתינה" (מקור השם "פלשתינה" בשם פלישתים, תושביה הקדומים של הארץ). כמו כן ירושלים נבנתה כעיר אלילית- "אליה קפיטולינה" ועל המקום בו היה בית המקדש, נבנה מקדש לאל יופיטר. ליהודים היה אסור להיכנס אליה או לגור בה !

פסקו הניסיונות למרוד בשלטון רומי והיהודים שנותרו השלימו עם, "דינא דמלכותא, דינה".